

Γιάννης Στουρνάρας,
Πίτερ Σπίγκελ,
Τόμας Βίζερ
στην παρουσίαση της «Τελευταίας μπλόφας»
|INTIMENEWS

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Το αντίδοτο στην εθνική μας αμνησία

Τα όσα ειπώθηκαν και ακούστηκαν στην παρουσίαση του best seller «Η τελευταία μπλόφα», σοκάρουν - ο ΣΥΡΙΖΑ είχε όντως ζητήσει από τον Πούτιν να τυπώσει δραχμές! Αλλά το κυριότερο: αποτελούν ένα είδος φαρμάκου στην τάση που έχουμε ως Έλληνες να ξεχνάμε

Ελευθερία Κόλλια

15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2019, 07:35

Πολιτικές κατεδαφίσεις, ανέκδοτες ιστορίες, αποκαλύψεις μυστικών. Η κατάμεστη αίθουσα στο Μουσείο Μπενάκη, όπου γινόταν η παρουσίαση του βιβλίου «Η Τελευταία Μπλόφα – Το παρασκήνιο του 2015, Οι συγκρούσεις, το Plan B», από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος, με τις υπογραφές των δημοσιογράφων Ελένης Βαρβιτσιώτη (ΣΚΑΙ – «Καθημερινή»), και Βικτώριας Δενδρινού (Bloomberg), δε μπορούσε παρά να ακούει με ενδιαφέρον και ενθουσιασμό τα του παρασκήνιου του 2015, την περίοδο κατά την οποία η χώρα κινήθηκε στο χείλος του γκρεμού, εντόνου φλερτ με τη δραχμή ως άλλου νομίσματος και πλούσιου ρεπερτορίου παρ' ολίγον Grexit. Το βιβλίο γνωρίζει άλλωστε ιδιαίτερη επιτυχία ως ημερολόγιο δραματικών στιγμών, από τον Ιανουάριο μέχρι τον Ιούλιο του 2015, με φόντο δεκάδες συνεντεύξεις ευρύτατης γκάμας, με πρωταγωνιστές και αφανείς ήρωες.

Τη συντονιστική μπαγκέτα της εκδήλωσης κρατούσε ο δημοσιογράφος-διευθυντής της «Καθημερινής», Αλέξης Παπαχελάς, ενώ ρόλο κεντρικών ομιλητών είχαν ο Πίτερ Σπίγκελ, δημοσιογράφος-διευθυντής σύνταξης στους Financial Times καθώς και ο Τόμας Βίξερ, πρώην πρόεδρος του EuroWorking Group και της Επιτροπής Οικονομικών και Χρηματοοικονομικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ομολογουμένως, εξόχως αποκαλυπτικός και τολμηρός σε φράσεις – τοποθετήσεις, υπήρξε ο κεντρικός τραπεζίτης της χώρας, Γιάννης Στουρνάρας. Το ακροατήριο έμεινε ενεδό, ακούγοντας τον να εκστομίζει ότι η ελληνική κυβέρνηση είχε ζητήσει το 2015 από τη Ρωσία να τυπώσει δραχμές «εκεί», αφού δεν είχε τις εγκαταστάσεις να το κάνει «εδώ». Επικαλούμενος το πόνημα δυο γάλλων δημοσιογράφων, των Ζεράρ Νταβέ και Φαμπρίς Λομ, «Un président ne devrait pas dire ça...» («Ένας πρόεδρος δεν έπρεπε να πει κάτι τέτοιο...»), ο κ. Στουρνάρας ανέφερε το τηλεφώνημα-βόμβα του ρώσου προέδρου Βλάντιμιρ Πούτιν στον γάλλο Φρανσουά Ολάντ, την 6η Ιουλίου του 2015, μόλις μία ημέρα μετά το ελληνικό δημοψήφισμα. Ο Πούτιν είχε κρίνει σκόπιμο να ενημερώσει σχετικά τον Ολάντ, σε μια τόσο κρίσιμη συγκυρία, καθιστώντας του πάντως σαφές ότι δεν ήθελε να εμπλακεί σε κάτι τέτοιο. Γιατί όμως μπήκε στη διαδικασία της εξομολόγησης; , διερωτήθηκε ο Ολάντ; Ίσως γιατί δεν ήθελε να θεωρηθεί ότι άσκησε ώθηση για μια τέτοια εξέλιξη – τονίζεται στο βιβλίο.

Ο συντονιστής της παρουσίασης Αλέξης Παπαχελάς (δεύτερος από αριστερά) με τους Γιάννη Στουρνάρα, Πίτερ Σπίγκελ και Τόμας Βίτσερ

Οι ειδήσεις δεν τελείωσαν εκεί. Ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδας σήκωσε το τηλέφωνο και ενημέρωσε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας (Προκόπη Παυλόπουλο), για τις πληροφορίες περί δραχμής και τυπώματος στη Ρωσία. «Μην ανησυχείτε, δεν πρόκειται να υπογράψω κάτι τέτοιο» ακούστηκε στην άλλη άκρη της γραμμής.

«Η δεν ήξεραν, ή είχαν αποφασίσει να παίξουν τη χώρα στα ζάρια», ήταν το απόσταγμα – συμπέρασμα του κεντρικού τραπεζίτη για την απελθούσα κυβέρνηση μετά τους τόσους κλυδωνισμούς. Το βλέμμα περιηγήθηκε στην αίθουσα. Στο ακροατήριο, από πλευράς ΣΥΡΙΖΑ, καθόταν μόνον ο πρώην αν. υπουργός Οικονομίας Γιώργος Χουλιαράκης. Ίσως από τους ελάχιστους «τέως» που εμπνέουν σεβασμό· ο καθημέμος Βίτσερ τον είχε υποδεχθεί από τη σκηνή στην οποία βρισκόταν το πάνελ, με κίνηση – χαιρετισμό ελαφράς υπόκλισης.

Ο τραπεζίτης έκανε εκτενή αναφορά στην κατάλυση του αυτονόητου από τον ΣΥΡΙΖΑ, και ενώ η χώρα με την τρικομματική κυβέρνησή της (ΝΔ-ΠΑΣΟΚ-ΔΗΜΑΡ) είχε καταφέρει «με ηράκλεια προσπάθεια» το τρίτο τρίμηνο του 2014 να θέσει τη χώρα στην τροχιά της ταχύτερα αναπτυσσόμενης οικονομίας στην ευρωζώνη. «Αντί να γίνει το αυτονόητο, να τηρηθεί η γραμμή της προηγούμενης κυβέρνησης, επιχειρήθηκε μια διαπραγμάτευση εντελώς διαφορετική, που βασίσθηκε στη ρήξη και στην άποψη ότι θα φοβηθούν οι δανειστές από το ενδεχόμενο εξόδου, του Grexit, της μεγάλης μπλόφας», είπε χαρακτηριστικά ο Γιάννης Στουρνάρας. Θέλοντας μάλιστα να αποδώσει την ένταση των ημερών εκείνων, περιέγραψε τις συσκέψεις στο αποκαλούμενο War Room του Μεγάλου Μαξίμου (σσ: με έμπνευση από τα χρόνια του Τσώρτσιλ;), με ομαδική δουλειά και σύμπνοια – όπως είπε -, παρά τις κομματικές διαφορές. «Είχαν εδραιωθεί οι προϋποθέσεις να βγούμε από την κρίση, προβλεπόταν

άνοδος του ΑΕΠ, ήταν ήδη ορατή η μεγάλη ευκαιρία να κλείσει η διαπραγμάτευση (...). Οι εμμονές ενός μέρους της τρόικας πληρώθηκαν πολύ ακριβά».

Ο Γιάννης Στουρνάρας τόνισε ότι η Τράπεζα της Ελλάδας επιτέλεσε το καθήκον της, με έγκαιρη – έγκυρη ενημέρωση και ενίσχυση της ρευστότητας, ενώ σταχυολόγησε ως δραματική στιγμή αυτή της 17η Ιουλίου 2015, όταν η τότε πρόεδρος της Βουλής (σς: η Ζωή Κωνσταντοπούλου), «του επέστρεψε την έκθεση της Τράπεζας ως απαράδεκτη». Σε μια *de profundis* κατάθεση, ο ίδιος προσδιόρισε ως μια από τις πιο πιεστικές στιγμές του, την επιτακτική ανάγκη αποπληρωμής χρεολυσίου ύψους εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ εντός του Ιουλίου του 2015 – εναλλακτική δεν υπήρχε: η χώρα θα χρεοκοπούσε. Οι επαφές με τον Θάνο Κατσάμπα, πρώην αναπληρωτή εκτελεστικό διευθυντή και εκπρόσωπο της Ελλάδας στο ΔΝΤ, ήταν συνεχείς, επί μέρες. Η λύση, πρωτοφανής στα χρονικά (παρότι δεν παρέβαινε τον κανονισμό του Ταμείου): με χρήση κεφαλαίων από τον λογαριασμό διαθεσίμων SDN Holdings του Ελληνικού Δημοσίου στο ΔΝΤ. Περίπου 527, 3 εκατομμύρια SDN Holdings έσωσαν την παρτίδα...

Ο Γιάννης Στουρνάρας, τυφλωμένος κάπως από τα φώτα της εκδήλωσης. Το ακροατήριο όμως κόντεψε να χάσει την... ακοή του με όσα αποκάλυψε ο κεντρικός τραπεζίτης

«Το βιβλίο αναφέρεται σε μια πολύ πρόσφατη περίοδο, κατά την οποία τα στελέχη της Τράπεζας της Ελλάδος και εγώ, αφιερώσαμε ατέλειωτες ώρες και κοπιάσαμε πολύ για να μην φύγει το τρένο από τις ράγες. Και αυτό μέσα σε ένα κλίμα συνεχών αντεγκλήσεων, πιέσεων, συνεχών κλητεύσεών μου στη Βουλή σε διάφορες εξεταστικές επιτροπές, επίσημων ανακοινώσεων του Μεγάλου Μαξίμου ή ανεπίσημων non-papers και διαρροών εναντίον μου, και, τελικώς, προσπαθειών παρεμπόδισης του έργου μας μέσα

από μεθοδεύσεις και διαδικασίες που δεν έχουν θέση σε ένα σύγχρονο κράτος δικαίου», σημείωσε χαρακτηριστικά ο Γιάννης Στουρνάρας.

Όσο για το κόστος των λαθών που διεπράχθησαν την επίμαχη περίοδο; 86 δις ευρώ, θέλει η μια εκδοχή, 47 δις ευρώ, η μετριοπαθέστερη, κατά τον Γιώργο Προκοπάκη (τον οποίο και επικαλέστηκε ο Στουρνάρας), πρώην καθηγητή στο Columbia University.

Σε κάθε περίπτωση, ο κ. Στουρνάρας χαρακτήρισε το βιβλίο ως συγκλονιστικό χρονικό, που περιγράφει με ανατριχιαστική ακρίβεια τις ατέρμονες και ανερμάτιστες διαπραγματεύσεις. Φροντίζοντας να το εμπλουτίσει. Η αλήθεια είναι ότι δεν ήταν ο μόνος που ξέφυγε από τους χρόνους του. Τα 15-20 λεπτά ενός εκάστου ομιλητή πήγαν περίπατο, πλην όμως το κοινό – ακόμη και αυτό των ορθίων – παρακολουθούσε υπνωτισμένο.

Ο Πίτερ και ο Γιάννης που ήθελε να γίνει διάσημος

Δεν χρειαζόταν να έλθει ως το Μουσείο Μπενάκη ο Πίτερ Σπίγκελ, για να δηλώσει τα σέβη του προς τις κυρίες που υπογράφουν την «Τελευταία Μπλόφα», το έχει ήδη κάνει μέσα από τις σελίδες των Financial Times, χαρακτηρίζοντας το βιβλίο τους ως αντίδοτο στην αμνησία. Η παρουσία του υπήρξε ωστόσο κομβική, αφού δεν παρέλειψε να καυτηριάσει τα πάντα: από τη στελέχωση κομβικών θέσεων από νομικούς – μα, από πού κι ως πού γνωρίζουν τις αγορές; – ως την ελληνική πολιτική – διακομματική νομενκλατούρα που νόμιζε «αφότου ο Γιώργος (Παπακωνσταντίνου) συμφώνησε στο πρώτο πρόγραμμα, ότι εκείνη θα τα κατάφερνε καλύτερα... (...) Και στο τέλος έρχεται ένας τύπος που λέει εγώ θα το κάνω ακόμη πιο καλά· μέσα σε μια ώρα καταλάβαμε τι δεν πήγαινε καλά» – ήταν η στιγμή που το κοινό χειροκροτούσε με όλη του τη δύναμη. «Αυτή είναι η μεγαλύτερη ζημιά που έχει γίνει».

Ο Σπίγκελ διέκρινε τις προσωπικότητες του ΣΥΡΙΖΑ. «Θα διαχώριζα τον Τσίπρα και τον Βαρουφάκη· ο Τσίπρας έκανε τρομερά λάθη και λάθος επιλογές, ο Βαρουφάκης όμως ήταν εκεί για να γίνει διάσημος», είπε χαρακτηριστικά, τονίζοντας ότι ο Γιάννης επεδίωκε να φτιάξει τον κόσμο όπως αυτός ήθελε.

Ο γνωστός δημοσιογράφος αναγνώρισε πάντως εκατέρωθεν λάθη, θυμίζοντας καταρχάς πώς η χώρα υπέγραψε το πρώτο μνημόνιο αλλά και πώς ο πρώην υπουργός Οικονομικών Γιώργος Παπακωνσταντίνου ανακοίνωσε ότι το έλλειμμα της χώρας δεν ήταν αυτό που είχε γίνει γνωστό από την προηγούμενη κυβέρνηση, αλλά υπερδιπλάσιο (15,1%).

«Όταν ξεκίνησε το πρώτο πρόγραμμα το 2010 δούλευε, η κυβέρνηση το ακολουθούσε, αλλά οι Γερμανοί ήταν ακόμα θυμωμένοι. Έτσι η Ανγκελα Μέρκελ έπεισε τον Νικολά Σαρκοζί να κάνει ένα σύστημα που αν αυτό συνέβαινε ξανά θα οδηγούσε σε πτώχευση. Αυτό ήταν κατά τη γνώμη μου το μεγαλύτερο λάθος που έκαναν οι δανειστές» εκτίμησε.

«Ο γερμανός υπουργός Οικονομικών, Βόλφγκανγκ Σόιμπλε έλεγε συνέχεια ότι η Ελλάδα πρέπει να φύγει από το ευρώ. Γιατί να επενδύσει κανείς όταν οι Γερμανοί λένε κάτι τέτοιο».

Ο «Γιώργος» τα άκουγε όλα αυτά, ναι, ο Παπακωνσταντίνου ήταν παρών. Το «πάνθεον» του υπουργείου Οικονομικών άλλων εποχών καθόταν στις πρώτες σειρές. Γιώργος Αλογοσκούφης, Γκίκας Χαρδούβελης, Λούκα Κατσέλη, αλλά και Πέτρος Μολυβιάτης, Δημήτρης Αβραμόπουλος, μετά της συζύγου του Βίβιαν. Ασφαλώς, σύσσωμη η οικογένεια του Ιωάννη Βαρβιτσιώτη. Στη γαλαρία, ο Τηλέμαχος Χυτήρης. Και καθυστερημένος, ο αμερικανός πρεσβευτής Τζέφρι Πάιατ, που κέρδισε εγκάρδιο – έστω και εκ του μακρόθεν – χαιρετισμό, άμα τη αφίξει του, από τον Σπίγκελ.

Ο Σόιμπλε, ο Γερούν και η αξιοκρατία

Εδώ και πολλά χρόνια ο Τόμας Βίζερ έβλεπε ότι η Ελλάδα διέφερε. Φταίει ο τρόπος με τον οποίο είναι δομημένη η κοινωνία της, του εξηγούσαν όσοι συνέτασσαν τις αναφορές. Συνεχώς είχα μια εντύπωση ότι η ελληνική δεν είναι αξιοκρατική κοινωνία – και μια αξιοκρατική κοινωνία οδεύει στην Ανάπτυξη. Δεν είναι η μόνη η Ελλάδα, βέβαια. Ο πρώην επικεφαλής του Eurogroup μετρούσε μια προς μια τις κουβέντες του. Και αδιαμφισβήτητα προσπάθησε να εμβαθύνει στο ερώτημα «γιατί τέτοιο χάλι»... Δεν έχει γίνει ουσιαστική συζήτηση γιατί φτάσαμε ως εδώ, τι έκανε η χώρα λάθος. Δεν έχει υπάρξει κάθαρσις, αντέτεινε, τονίζοντας ότι σε πολλές χώρες, μεταξύ άλλων και στην Πορτογαλία και στην Κύπρο δεν έγιναν τόσες πολλές εθνικές συζητήσεις για το τι συνέβη πριν και μετά το 2009 – αντιθέτως, η Ιρλανδία είχε βαθύ εσωτερικό διάλογο με τους πολίτες της.

Ο ίδιος δεν απέφυγε την ευρωπαϊκή κριτική εντός, εκτός και επί τα αυτά. «Είχαμε οικονομολόγους που είχαν μελετήσει τη δεκαετία του '70, δε μπορούσαν να καταλάβουν τι συνέβαινε (...), καταργήσαμε τα χρηματοδοτικά εργαλεία που ήταν ικανά να παρέχουν ρευστότητα, δεν καταλαβαίναμε ούτε πώς σχετίζονταν οι αγορές εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με βάση τη συνθήκη του Μάαστριχτ κανένα κράτος δε μπορούσε να βγει με bail out – δεν είχαμε κανένα εργαλείο. Όταν ο Γιώργος ήλθε στο δωμάτιο και είπε «παιδιά, έχουμε πρόβλημα», απαντήσαμε θα το φτιάξουν οι αγορές· ήμασταν σε αδιέξοδο».

Ο Τόμας Βίζερ με τις συγγραφείς του βιβλίου, Ελενα Βαρβιτσιώτη και Βικτωρία Δενδρινού

Ο Αλέξης Παπαχελάς τον ρώτησε ευθέως: υπήρχε όντως σχέδιο Β' ή ήταν μπλόφα; *«Το “κουτί” το έχω στη Βιέννη, δεν το έχω πετάξει, αυτό έχει την απάντηση»*, του είπε.

«Η Ελλάδα βρέθηκε πολύ κοντά στο χείλος της εξόδου δύο φορές, το 2012 και το 2015», πρόσθεσε ο Τόμας Βίζερ. «Έτσι συντάξαμε αυτές τις 150 – 200 σελίδες, για αυτή την εκδοχή. Τα σχέδια ήταν λεπτομερή, για τους ιατρικούς εξοπλισμούς, τα τρόφιμα (...), ακόμη και πώς θα έβγαιναν οι τουρίστες από τη χώρα».

«Το 2012 φοβόμασταν ένα ατύχημα, από μια λάθος πολιτική επιλογή. Ήταν σίγουρο όμως ότι η κυβέρνηση ήθελε να μείνει στο ευρώ. (...) Το 2015 είχαμε την ακριβώς αντίθετη κατάσταση. Είχαμε μια κυβέρνηση που δεν ήθελε να μείνει στην ευρωζώνη και έλεγε συνέχεια θα φύγω».

«Για τον Σόιμπλε δεν έχω ακούσει απόψε τίποτα καλό, πρέπει όμως να πω ότι κάποια στιγμή με ρώτησε “τα πιστεύεις αυτά που λες;”. Και ο ίδιος συναίνεσε στο να μείνει η Ελλάδα στο ευρώ, άλλαξε τη θέση του, και μπράβο του που μπόρεσε να το κάνει».

«Αν είχαν πάει διαφορετικά τα πράγματα στο τέλος του 2014, αρχές του 2015, το ελληνικό ΑΕΠ αυτή τη στιγμή θα ήταν 20-25% υψηλότερα απ' ό,τι είναι τώρα» εκτίμησε ο πρώην επικεφαλής του EuroWorking group – ο οποίος μάλιστα εξήρε σε μια αποστροφή του τον ρόλο και την προσωπικότητα του Γερούν Ντάισεμπλουμ.

«Το μεγαλύτερο λάθος που κάναμε ήταν το 2010, όταν είπαμε ότι το ελληνικό χρέος ήταν βιώσιμο. Φυσικά δεν ήταν βιώσιμο. (...) Ήταν τεράστιο λάθος, αλλά δεν θα μπορούσε να αποφευχθεί».

Η μνήμη και η Επιτροπή Αληθείας

Με χιούμορ και πολλές πληροφορίες για την έρευνα που προηγήθηκε του βιβλίου, τοποθετήθηκαν οι συγγραφείς. «Θεωρήσαμε ότι ήταν πάρα πολλές πτυχές της Ιστορίας που ήταν ακόμα άγνωστες και θελήσαμε να κάνουμε κάτι που θα αποτελέσει σημείο αναφοράς, (...) σαν μια κάμερα για τους αναγνώστες πίσω από κλειστές πόρτες», εξήγησε η Βικτώρια Δενδρινού, τονίζοντας ότι προς χάριν της συγγραφής έκανε συνεντεύξεις με 95 πρόσωπα, από Πρωθυπουργούς μέχρι κλητήρες.

«Ανακαλύψαμε ότι η ανθρώπινη μνήμη είναι σαν ζωντανός οργανισμός. Το ίδιο άτομο ύστερα από 3-4 μήνες άλλαζε την αφήγηση των γεγονότων», τόνισε η Ελένη Βαρβιτσιώτη, εστιάζοντας στον αγώνα για αδιάψευστα ντοκουμέντα, από SMS μέχρι απόρρητα έγγραφα.

Η ίδια περιέγραψε με γλαφυρό τρόπο τη συγκίνηση τους όταν ένα κρύο πρωινό του Ιανουαρίου του 2018, κατάφεραν να κρατήσουν στα χέρια τους το Σχέδιο Β'. Το ξεκοκάλισαν με άκρα μυστικότητα, έφθασαν στο σημείο – καθώς δεν τους επιτράπη να το βγάλουν έξω από το δωμάτιο – σχεδόν να αποστηθίσουν τις 157 σελίδες του.

«Αυτός ο λαός δεν έχει καταλάβει ούτε γιατί μπήκαμε, ούτε γιατί βγήκαμε από την κρίση», είπε ο Αλέξης Παπαχελάς, κλείνοντας την εκδήλωση. «Θα μπορούσε το συγκεκριμένο βιβλίο να γίνει η βάση για μια επιτροπή σοφών/αληθείας, αυτό που στην Αμερική λένε truth commission. Το να ξέρει κανείς την Ιστορία του είναι σημαντικό».

Συνέχεια στη σελίδα του βιβλίου: <http://bit.ly/2WLZYIL>